

การพัฒนาารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียน
โรงเรียนพัชรามิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ชลบุรี
เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

A Model Development of The Excellent Music Curriculum Management of Patchara
Music Academy Sriracha School Under The Chonburi Primary Educational Area
Office 3 by Participatory Action Research

พัชระ ภูติวนิชย์¹, สถาพร พุทธิพิกุล², ภารดี อนันต์นาวิ³
Patchara Phutivanish, Sathaporn Phrittikun, Paradee Anan Navee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนพัชรามิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และศึกษาผลจากการพัฒนาารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นครูและนักเรียนเป็ยโนของโรงเรียนจำนวน 29 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินสภาพการดำเนินงาน แบบสังเกต แบบบันทึกผลการดำเนินงาน และแบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่าารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีลักษณะเป็นวงจร 2 รอบ รวม 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การเตรียมการ (preparation) 2. การวางแผน (Planning) 3. การปฏิบัติ (Acting) 4. การสังเกต (Observing) 5. การสะท้อนผล (Reflecting) 6. การวางแผนใหม่ (Re-Planning) 7. การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting) 8. การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing) 9. การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflecting) 10. การสรุปผล (Conclusion) และการใช้บทบาทของผู้วิจัยตามแนวทางการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้โรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดองค์ความรู้และเรียนรู้ร่วมกัน และจากการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ พบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาระดับความสามารถ มีทักษะ กล้าที่จะแสดงออก และกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาารูปแบบ / การบริหารหลักสูตรดนตรี / กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

¹นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This research was aimed to 1) develop the music curriculum management model for excellent students through participation action research. 2) study the results of the development within the music curriculum management model for excellent students through participatory action research. The participants are 29 piano teachers and piano students who studied at Patchara Music Academy Sriracha School. The research instruments included a meeting record form, an interview question protocol, a procedure assessment form, an observation form, a procedure record form, and a focused group protocol. The data was analyzed with standard deviation and content analysis.

The research results show the following findings. Development of the music curriculum management model for excellent students through participatory action research had 2 cycles and 10 steps. As followed; (1) Preparation (2) Planning (3) Acting (4) Observing (5) Reflecting (6) Re-Planning (7) Re-Acting (8) Re-Observing (9) Re-Reflecting, and (10) Conclusion. With the researcher role in participatory action research, an effect on both the school and the teachers who participated in the research, gained development, received an increase in new information, and the experience of learning together. Furthermore, the results of the assessment regarding the development of excellence in the music curriculum management by participatory action research found that, students were able to increase their music skills, performance and techniques. Moreover, the students have more confidence

Keyword: Model Development; Music Curriculum Management; Participatory Action Research

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนเอกชนเป็นองค์กรทางสังคม ซึ่งรับผิดชอบทั้งทางด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้นโรงเรียนเอกชนที่ดีควรเป็นโรงเรียนที่สามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยคุณภาพของโรงเรียนควรจะครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนทุกด้าน ที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรของการศึกษากำหนดไว้ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับความต้องการทางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ในด้านการจัดการการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนพัฒนาบุคคลากรครูให้มีคุณภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตร ดังนั้นแล้วภารกิจหลักของสถานศึกษาจึงต้องจัดการบริหารหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำและพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตร และเชื่อมโยงหลักสูตรกับการดำเนินการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นเป้าหมายหลักหัวใจสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาศาสตร์เฉพาะด้าน ถือว่าได้รับความนิยมนับอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสตร์สาขาทางด้านดนตรีได้เกิดขึ้นมาเพื่อพัฒนาคู่กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์สมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ดนตรียังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับดนตรี การพัฒนาของสมองทั้งสองซีกก็จะทำงานอย่างสมดุล ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้บุคคลมีความสนใจใฝ่รู้ พยายามฝึกฝนแสวงหาแหล่งเรียนรู้ ในการพัฒนาศาสตร์สาขาดนตรีแต่ละประเภท มีการจัดสร้างหลักสูตรที่เน้นการมีประสบการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนา อย่างเต็มความสามารถ และสถาบันที่ตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการศึกษาและส่งเสริมให้การเรียนการสอนได้คุณภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพ สู่ความเป็นเลิศทางด้านดนตรี การจัดการศึกษาด้านดนตรีไทย ในศตวรรษที่ 21 นับเป็นก้าวอย่างท้าทาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนากรอบด้วยวิสัยทัศน์ ต้องมีการทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังความคิด กำลังศรัทธา กำลังทรัพย์ ผสมกับความเชื่อ ความรู้ด้านดนตรีอย่างถ่องแท้ เพื่อความสำเร็จของระบบดนตรีศึกษา ที่สามารถสนองตอบต่อความต้องการอันแท้จริงของมนุษย์ และเป็นระบบที่ช่วยสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งสังคมไทย และสังคมโลก ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเต็มภาคภูมิ (ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, 2556)

การที่จะจัดการศึกษาให้ตอบสนองสังคม และความมุ่งหมายของชาติจำเป็นต้องมีหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์ หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาแห่งชาติลงสู่การปฏิบัติ ถ้าปราศจากหลักสูตรแล้วการศึกษาย่อมดำเนินไปไม่ได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรคือหัวใจของการศึกษา การสร้างหลักสูตรต้องมีขั้นตอน มีกระบวนการที่ต้องอาศัยบุคลากรจำนวนมากในการปฏิบัติงาน ต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบ เมื่อสร้างหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งการนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาขึ้นให้ประสบผลสำเร็จ การจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการบริหารหลักสูตรเป็นปัจจัยสำคัญ ในเรื่องของการบริหารหลักสูตร

ดนตรีศึกษานั้น ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการจัดโปรแกรมดนตรีศึกษา การสร้างปรัชญาเพื่อรากฐานของโปรแกรม สร้างจุดประสงค์ที่จะก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่า การจัดการเรียนการสอนและการสร้างสิ่งแวดล้อมที่มุ่งสู่ดนตรีศึกษา (Linsin, 2014)

การเรียนการสอนดนตรีได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในปัจจุบัน ทั้งจากผู้ปกครองและนักเรียนสังเกตได้จาก มีสถาบันการศึกษาทางด้านดนตรี หรือโรงเรียนดนตรีได้เปิดทำการเรียนการสอนขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมสูงสุด และผู้ปกครองยังมีความต้องการให้บุตรหลานได้เรียนมากที่สุดคือ เปียโน (ทรศนีย์ ปราบอักษร, 2548) ทั้งนี้เป็นการเรียนวิชาปฏิบัติในชั้นสูง ครูที่มีประสบการณ์ด้านดนตรีและประสบการณ์ชีวิตมาก จะนำนักเรียนไปสู่ความคิดทางด้านดนตรีอันลึกซึ้งที่มีอยู่ในบทเพลง รวมทั้งช่วยให้เกิดความคิดเห็นทางดนตรีที่เหมาะสม นักเรียนจะต้องคิดอย่างอิสระ ครูเป็นผู้เสนอแนะวิธีการบรรเลงเปียโนและความคิดเห็นที่มีในแต่ละบทเรียน และหาข้อสรุปร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนค้นพบตัวเอง และนำไปสู่ความเป็นศิลปิน และการเรียนเปียโนนั้นจะต้องมีความมุ่งมั่น และมีระเบียบวินัยสูงมากถึงจะประสบความสำเร็จในการเรียนได้

ดังนั้นจากการพิจารณาศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพิจารณาปัญหาการสอนปฏิบัติดนตรีสากลในวิชาเปียโน ที่ทุกสถาบันกำลังประสบปัญหาอยู่ ผู้วิจัยจึงศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรีสู่ความเป็นเลิศ ของนักเรียนโรงเรียนพัชรสมิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยคาดหวังผลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ที่ร่วมกัน กำหนด เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ จากการปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.2 เพื่อศึกษาผลจากการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนพัชรสมิวสิค อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนกับผู้ร่วมวิจัย การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (Preparation) และสิ้นสุดการดำเนินการในขั้นตอนที่ 10 (Conclusion) การสรุปผล รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 20 สัปดาห์ ในการสรุปผลการวิจัยจะเป็นการนำเสนอผลการปฏิบัติจริง ทั้ง 2 วงจร ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2558) ซึ่งเป็นการนำเสนอรายงานในรูปแบบ อิงแนวคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Approach) แสดงหลักฐานประกอบทั้งข้อมูลสถิติภาพถ่ายคำให้สัมภาษณ์

บทบันทึกจากการสังเกตพฤติกรรมวิเคราะห์ข้อมูลหรือหลักฐานอื่นๆ มาแสดงประกอบการเล่าเรื่องเหตุการณ์ในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้มีความชัดเจนและมองเห็นเป็นรูปธรรมถึงสิ่งที่ได้ร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติร่วมกันสังเกตผลและร่วมกันสะท้อนผลนั้นว่าได้ผลเป็นอย่างไรทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จทำกันอย่างไรทำไมเป็นเช่นนั้นเกิดการเรียนรู้หรือความรู้ใหม่อะไรขึ้นมาบ้างจากการปฏิบัติทั้งในระดับบุคคลระดับกลุ่มบุคคลและระดับองค์กร มีข้อเสนอแนะอะไรและอย่างไรสำหรับบุคคลอื่นหรือหน่วยงานอื่นที่ต้องการจะพัฒนาหรือแก้ปัญหางานนั้นๆ ซึ่งผลการวิจัยจะมีลักษณะเป็นการพรรณนาหรือการบรรยายเชิงวิพากษ์มีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2 วงจร 10 ขั้นตอน ประกอบด้วย
  1. การเตรียมการ (preparation) 2. การวางแผน (Planning) 3. การปฏิบัติ (Acting) 4. การสังเกต (Observing) 5. การสะท้อนผล (Reflecting) 6. การวางแผนใหม่ (Re-Planning) 7. การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting) 8. การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing) 9. การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflecting) 10. การสรุปผล (Conclusion)
2. ร่างคู่มือครูประชุมปฏิบัติการร่วมกัน เพื่อกำหนดบทบาทของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย อย่างชัดเจนตามแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
3. นำหลักสูตรและคู่มือที่สร้างขึ้น (ฉบับร่าง) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขจนได้ฉบับที่สมบูรณ์
4. ใช้เครื่องมือวิจัย ดังนี้ 1. คู่มือครูสำหรับวิชาเปียโน สำหรับนักเรียนชั้นพื้นฐาน คู่มือสอบและแบบทดสอบ 2. เครื่องมือประเมิน ประกอบด้วย แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกสภาพการดำเนินงาน แบบสังเกต แบบประเมินผลการดำเนินงาน และแบบคำถามจัดกลุ่มสนทนา
5. การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเปียโนชั้นพื้นฐาน เมื่อนำไปใช้กับนักเรียนเปียโนของโรงเรียนพัชรนิมิต อคาเดมี ศรีราชา อายุระหว่าง 5 – 13 ปี

ประโยชน์จากการวิจัย

1. เป็นการวิจัยที่ก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ขึ้นทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับสถานศึกษา เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ตามหลักการเรียนรู้จากการกระทำ
2. เป็นการวิจัยที่ก่อให้เกิด เกิดองค์ความรู้ จากบุคคลและผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงาน ในการพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียน
3. นักวิจัยหรือผู้บริหาร สามารถศึกษาเรียนรู้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบการวิจัย ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้คือ

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่วิทยฐานะเป็นเลิศของนักเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมรวม 10 ขั้นตอน ผลจากการจัดกิจกรรมโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการ

มาแต่ละขั้นตอน ได้ข้อสรุปผลร่วมกันเกี่ยวกับผลการดำเนินงานพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นในการประชุมร่วมกันของผู้ร่วมวิจัยในแต่ละขั้นตอน ดังตารางที่ 1

2. ผลจากการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า เมื่อใช้รูปแบบของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความรู้ทั้งทางทฤษฎีและมีทักษะการปฏิบัติที่ดีขึ้น กล่าวคือนักเรียนสามารถบรรเลงดนตรีได้ถูกต้องตามเทคนิควิธี มีความเข้าใจและสื่อสารอารมณ์เพลงได้น่าดูน่าฟังมากยิ่งขึ้น นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้น และเมื่อทดสอบโดยการสอบวัดผลมาตรฐานทางดนตรีของโรงเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 1 – 10

ขั้นตอน	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (Preparation)	1) การสร้างมิตรภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) การเสริมพลังความรู้ให้กับผู้ร่วมวิจัย 3) การสร้างแผนที่การทำงาน (Road Map) 4) การประเมินและสรุปผล	บรรลุตามวัตถุประสงค์ - ได้รับความร่วมมือและตอบรับงานวิจัย - ได้ปฏิทินเพื่อการดำเนินงานวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตลอดระยะเวลาวิจัย - ได้คู่มือครู สำหรับวิชาเปียโน สำหรับนักเรียนชั้นพื้นฐานและคู่มือสอบของนักเรียน
ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Planning)	1) การวิเคราะห์สภาพ 2) กำหนดปัญหาและทำความเข้าใจปัญหา 3) การถ่ายทอดแนวคิดในบทที่ 2 ให้ผู้ร่วมวิจัย 4) การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) 5) การสรุปผลการดำเนินงาน	บรรลุตามวัตถุประสงค์ - ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรครูในโรงเรียน - ได้สร้างปฏิทิน เพื่อการดำเนินงานวิจัยใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตลอดระยะเวลาวิจัย
ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (Action)	1) การกำหนดแนวทางปฏิบัติร่วม 2) การประเมินสภาพการดำเนินงานก่อนนำแผนลงสู่การปฏิบัติ 3) การนำแผนลงสู่การปฏิบัติ 4) การประเมินและสรุปผล	บรรลุตามวัตถุประสงค์ - ได้ทีมงานโครงการที่รับผิดชอบพร้อมกำหนดทีมติดตามและประเมินผล - ได้เครื่องมือการวิจัย 6 ฉบับ สำหรับใช้ในการดำเนินงานวิจัย
ขั้นตอนที่ 4 การสังเกต (Observation)	1) ขั้นตอนกำหนดรูปแบบและวิธีการ 2) ขั้นตอนการสังเกตผล 3) ขั้นตอนประเมินผลและสรุปผล	- ผู้ร่วมวิจัยและทีมประเมินมีความเข้าใจในเทคนิควิธีการสังเกตผลและสามารถใช้เครื่องมือในการสังเกตได้อย่างมีประสิทธิภาพ - กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสะท้อนผลการดำเนินงานทำให้ผู้ร่วมการวิจัยทราบถึงความก้าวหน้าโครงการในทำงานและได้แบ่งปันประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (Reflection)	1) การสังเคราะห์ความรู้ 2) การนำเสนอรายงาน 3) ประเมินและสรุปผล	บรรลุตามวัตถุประสงค์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้เห็นถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และความรู้ใหม่ที่เกิดจากการปฏิบัติ
ขั้นตอนที่ 6 การวางแผนใหม่ (Re-Planning)	นำเสนอรายงานวิเคราะห์และวิพากษ์ประเมินปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนาพร้อมวางแผนปฏิบัติการใหม่	บรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้แผนปฏิบัติการชุดใหม่เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา งานให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน
ขั้นตอนที่ 7 การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting)	1) ขั้นตอนการกำหนดแนวปฏิบัติ 2) ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรม 3) ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล	บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผลจากการนำโครงการลงสู่การปฏิบัตินอกจากจะ ทำให้โรงเรียนสามารถรักษาระดับคุณภาพไว้ใน เกณฑ์ “ระดับดีมาก” ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น
ขั้นตอนที่ 8 การสังเกตใหม่ (Re-Observing)	1) ขั้นตอนกำหนดรูปแบบและวิธีการ 2) ขั้นตอนการสังเกตและเสนอรายงานผล 3) ขั้นประเมินและสรุป	บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้ร่วมวิจัยและทีมประเมินมีความรู้ความเข้าใจใน เทคนิคและวิธีการสังเกตผลและสามารถใช้ เครื่องมือในการสังเกตได้อย่างมีประสิทธิภาพ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลของการดำเนินงาน ทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้ทราบถึงความก้าวหน้า ในการทำงานและได้แบ่งปันประสบการณ์ ในการทำงานร่วมกัน
ขั้นตอนที่ 9 การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflecting)	สังเคราะห์ความรู้การนำเสนอรายงานประเมิน และสรุปผล	บรรลุตามวัตถุประสงค์ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และได้เห็นถึงสภาพ การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และความรู้ใหม่ที่เกิด จากการลงปฏิบัติทั้งในระดับตัวบุคคลระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์กร
ขั้นตอนที่ 10 การสรุปผล (Conclusion)	จากการดำเนินงานทั้ง 10 ขั้นตอนตามตาราง ที่ 1 สรุปได้ว่ามีผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับบุคคล ครูมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ รับรู้ และการแก้ปัญหาร่วมกัน ตลอดจนร่วมกัน ค้นหาความรู้ นวัตกรรมมาใช้ในการจัดการ เรียนรู้กับผู้เรียนมากขึ้น	บรรลุตามวัตถุประสงค์ บุคลากรภายในโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง มีองค์ความรู้ร่วมกันและมีความรู้ใหม่มากขึ้น และ จากการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนารูป แบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ พบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาระดับความสามารถ มีทักษะ กล้าที่จะแสดงออก และกระตือรือร้นต่อ การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ตามเป้าหมายของหลักสูตร

อภิปรายผล

เนื่องจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงควบคู่กับการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ใหม่จากการปฏิบัติงานจริง ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรีทำให้เกิดผลดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลง (Change) จากการปฏิบัติ

ข้อสรุปที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนพัชระมิวสิก อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจากการปฏิบัตินั้นพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งที่เป็น การเปลี่ยนแปลงตามที่คาดหวัง ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงที่คาดหวัง

สำหรับ “สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดความคาดหวัง การเปลี่ยนแปลงเป็น 2 ระดับคือ 1.ความคาดหวังการเปลี่ยนแปลงในระดับที่เป็นภาพรวมของสถานศึกษา 2. ความคาดหวังการเปลี่ยนแปลงในระดับกิจกรรมในโครงการตามแผนปฏิบัติการ

ความคาดหวังการเปลี่ยนแปลงในระดับที่เป็นภาพรวมของโรงเรียน

การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียน โรงเรียนพัชระมิวสิก อะคาเดมี ศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีความคาดหวังให้บุคลากรครูได้รับประสบการณ์พัฒนาตนเองและนักเรียน เกิดการเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพทางการปฏิบัติเปียโน และยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าในสิ่งที่นักเรียนสนใจศึกษา และพัฒนาทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นทางการประเมินมาตรฐานวัดผลทางดนตรีและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในระดับ “ดีมาก” โดยได้รับการแก้ไขผ่านการนำแผนปฏิบัติการลงสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งผลจากการดำเนินงานวิจัยเมื่อสิ้นสุดวงจรที่ 2 พบว่าบรรลุตามความคาดหวังที่กำหนดไว้ทุกประการ โดยมีการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศของนักเรียน ทั้งนี้ครูและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน และร่วมกันค้นหาทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ความคาดหวังการเปลี่ยนแปลงในระดับกิจกรรมในโครงการตามแผนปฏิบัติการ

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนด “สภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหา” โดยมีความเห็นร่วมกันว่าสภาพที่คาดหวังจากการแก้ปัญหาของโรงเรียนคือ ทุกกิจกรรมในโครงการของแผนปฏิบัติการสำเร็จ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้หลังจากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้นำแผนปฏิบัติการลงสู่การปฏิบัติจนแล้วเสร็จ สามารถสรุปได้ดังนี้

หลังดำเนินการวิจัย มีผลการดำเนินงานดีขึ้น คือด้านการจัดการเรียนการสอนของครูดีขึ้น พบว่ามีการจัดกระบวนการ จัดการเรียนการสอนที่มีชัดเจน เทคนิคที่ใช้ประกอบการสอนมีรูปแบบหลากหลาย

น่าสนใจ ส่งผลทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านทักษะการปฏิบัติ ฝึกซ้อมได้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น การเรียนรู้ทำความเข้าใจของนักเรียนดีขึ้น นักเรียนก็สามารถเข้าใจวิธีการสอนของครูมากยิ่งขึ้นทำให้การจัดการเรียนการสอนส่งผลพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลายจากการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรใหม่ จากการทำกิจกรรมปฏิบัติ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนดีตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้หลักสูตรที่พัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระมหาชนะ ชยธมโม (2560) ที่พบว่าบุคคลประกอบด้วยผู้วิจัย ครูผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มบุคคลหมายถึงกลุ่มบุคคลที่ร่วมวิจัย และโรงเรียนหมายถึงบุคลากรในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงหลายประการ นั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อาจสืบเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้รับการพัฒนาทั้งความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับศักยภาพบุคคลกลุ่มบุคคลและโรงเรียน ประกอบกับฐานะของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยต่างมีความเท่าเทียมกันในการวิจัยจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ

2. การเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learning)

นักเรียนเกิดการเรียนรู้ คือ เริ่มมีนักเรียนที่สนใจเรียนในวิชาเปียโนเพิ่มมากยิ่งขึ้น สืบเนื่องจากระบบการจัดการเรียนการสอน ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยคณะครูและผู้เชี่ยวชาญติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ดำเนินการจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้มีเนื้อหาที่เข้มข้น โดยทางโรงเรียนได้ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนใหม่ โดยมีครูเป็นเพียงผู้แนะนำ ชี้แนะแนวทางแก่ผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากเรียนอยากรู้ อยากเก่ง และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมการเรียน ที่ผู้เรียนมีความรัก และอยากเรียนมากกว่าเดิม ส่งผลให้คะแนนการสอบวัดระดับความสามารถทางดนตรีสูงขึ้น และมีคะแนนเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ผู้เรียนมีความต้องการอยากที่จะแสดงผลงาน มีความสนใจในการแข่งขันเปียโน จากที่กล่าวมาในขั้นต้น คือเมื่อผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางเทคนิคที่ชัดเจน วิธีการปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้ว ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการปฏิบัติเกิดผลดี ส่งผลให้การฝึกซ้อมมีทิศทางที่ดำเนินไปอย่างถูกต้อง มีทักษะที่เพิ่มพูนมากขึ้น มีผลงานการแสดงการก้าวเข้าสู่การแข่งขันในระดับสากล พัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้โดดเด่นดีขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้หลักสูตรที่พัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับแนวความคิดของ Mertler (2006) และ O'Connor, Greene, and Anderson (2006) ที่พบว่า การเรียนรู้โดยการลงมือทำ เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความคิด การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับคนอื่น สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง กล่าวคือผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยประสบการณ์จริง

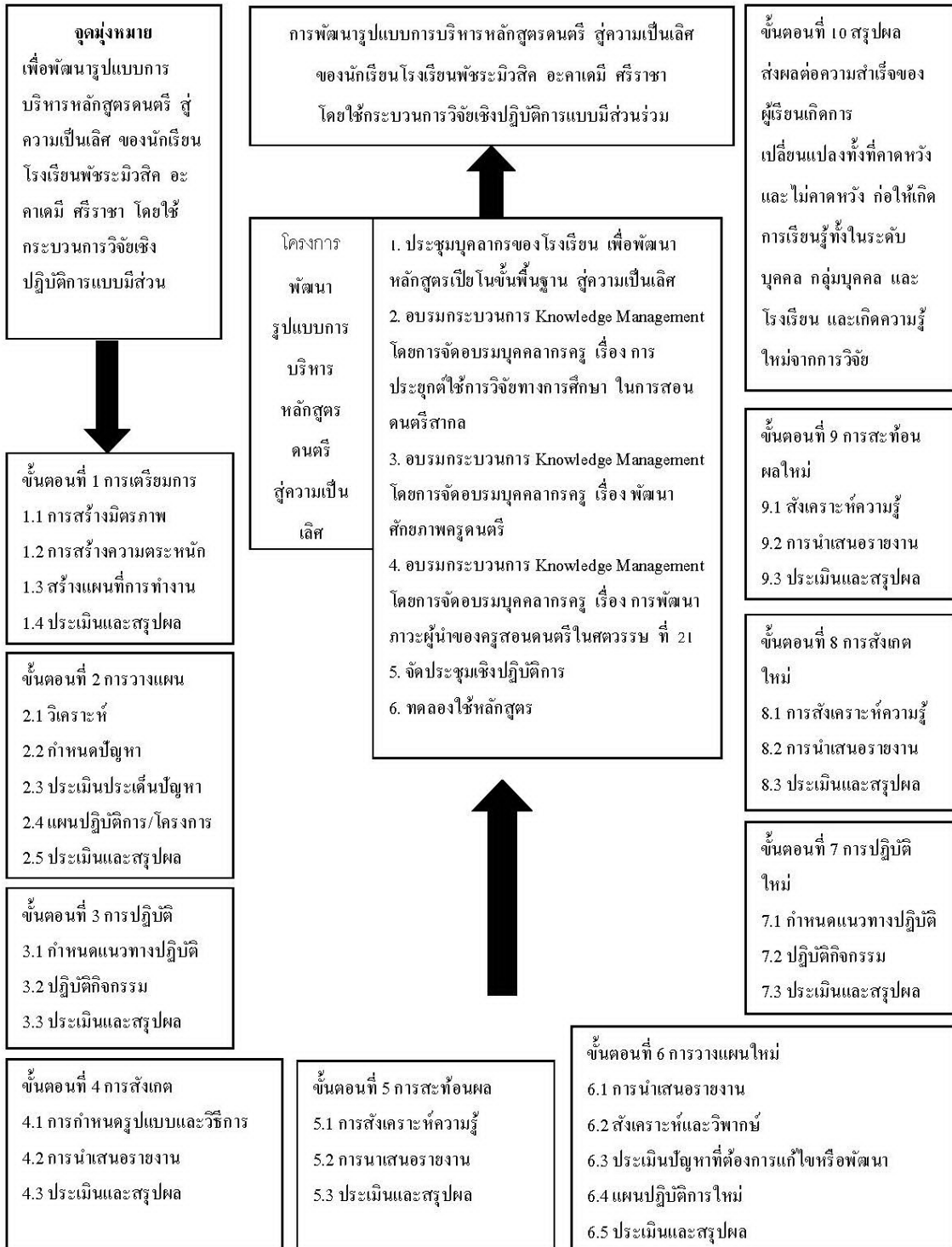
3. ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

ในการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง เพราะเป็นการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนได้หลายอย่างไม่ว่าจะพัฒนาด้านทักษะปฏิบัติ การเกิดการเรียนรู้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จินตนาการการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของผู้เรียน จากที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ทำการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี

สู่ความเป็นเลิศ ของนักเรียน โรงเรียนพัชรสมิวสิด อคาเดมี ศรีราชา จนประสบผลสำเร็จ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระดับบุคคลกลุ่มบุคคล และโรงเรียน ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น เป็นผลสืบเนื่องจากการดำเนินงานในโครงการ มีกิจกรรมดำเนินการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางด้านดนตรี การดำเนินการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ ของนักเรียน โรงเรียนพัชรสมิวสิด อคาเดมี ศรีราชาโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย เป็นการดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การเตรียมการ (Preparation) 2. การวางแผน (Planning) 3. การปฏิบัติ (Acting) 4. การสังเกต (Observing) 5. การสะท้อนผล (Reflecting) 6. การวางแผนใหม่ (Re-Planning) 7. การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting) 8. การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing) 9. การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflecting) 10. การสรุปผล (Conclusion) สอดคล้องกับแนวคิดของ Coghlan (2019) และ James, Milenkiewicz, and Bucknam (2008) ที่กล่าวว่า “ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีข้อจำกัดในการนำไปเผยแพร่หรืออ้างอิง แต่สามารถนำเอาประเด็นข้อคิดหรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือที่กำลังมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกันได้”

เนื่องจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงควบคู่กับการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ใหม่จากการปฏิบัติงานจริงของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยตามหลักการเรียนรู้จากการกระทำ (Action Learning) ตามวงจรแบบเกลียวสว่าน (Spiral Cycle) ของกิจกรรมการวางแผน การปฏิบัติการสังเกตและการสะท้อนผลโดยผลจากการวิจัยจะมีข้อจำกัดในการนำไปเผยแพร่เพื่อใช้ในวงกว้างเนื่องจากการวิจัยในบริบทเฉพาะเพียงแต่สามารถใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้ในบริบทที่คล้ายคลึงกันได้ดังนั้นความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นความรู้ใหม่ในบริบทเฉพาะที่เป็นผลจากการดำเนินการวิจัยในโรงเรียนพัชรสมิวสิด อคาเดมี ศรีราชาที่อาจมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ในวงกว้างแต่ก็อาจนำไปเป็นกรณีศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้กับการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรวิชาอื่นๆ ได้ ตามกรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าการพัฒนาารูปแบบการบริหารหลักสูตรดนตรี สู่ความเป็นเลิศ ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบรรลุทุกเป้าหมายการพัฒนาการเรียนรู้นั้นผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การพัฒนาบรรลุผลสำเร็จโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงคุณค่าของคณะครูในสถานศึกษาเป็นสำคัญเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับบุคลากรก่อนเป็นอันดับแรกหลังจากนั้นค่อยเดินทางพัฒนาต่อไป

2. ในการทำการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะสำเร็จ ต้องมีการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อทุกคนจะได้มีความตระหนักและรับรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานราบรื่นและประสบผลสำเร็จ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *คู่มือการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ
- . (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- ณรุทธิ์ สุทธจิตต์. (2556). *ดนตรีศึกษา หลักการและสาระสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงศนีย์ ปราบอักษร. (2548). *การศึกษาโอกาสทางการตลาดของธุรกิจโรงเรียนดนตรี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาชนะ ชยธมโม. (2560). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่นเป็นฐานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังฆมณฑลเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2558). *วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม กระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์.
- Coglan, D. (2019) *Doing Action Research in Your Own Organization*. 5th ed. London: Sage Publications.
- James, E., Milenkiewicz, M., & Bucknam, A. (2008). *Participatory action research for educational leadership : using data-driven decision making to improve schools*. Los Angeles: Sage Publications.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Linsin, M. (2014). *Classroom Management for Art, Music, and PE Teachers*. Boston JME Publishing.

Mertler, C. A. (2006). *Action research. Teachers as researchers in the classroom*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

O'Connor, K. A, Greene, C., H., & Anderson, P. J. (2006). Action research: A tool for improving teacher quality and classroom practice. *The Ontario Action Researcher*, 9(1).